

ROKODELSKA SHEMA (za rokodelsko panogo/rokodelski izdelek)

Rokodelska panoga se lahko nanaša na en izdelek (npr. aparstvo, oglarstvo), manjše število sorodnih izdelkov (npr. skodlarstvo, opekarstvo) ali raznolike izdelke tako po tehnologiji izdelave, obliki, ali po uporabnosti (npr. izdelovanje keramike, pletarstvo, izdelava igrač).

Če je za vašo rokodelsko panogo značilnih več izdelkov, predstavite najmanj tri, ki najbolj celovito odražajo tehnične, tehnološke ali likovne značilnosti rokodelske panoge.

Rokodelska panoga	BARVANJE IN KRAŠENJE VELIKONOČNIH JAJC
	PREKMURSKE REMENKE (TRADICIONALNI PIRHI V BATIK TEHNIKI)
PEDAGOŠKO ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE	Predlagano število ur teoretičnega usposabljanja 6 ur
Psihologija <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki za razvoj osebnosti (adolescenca, puberteta, tipične značilnosti mladostnika, biološke in socialne potrebe) - Učni stili - Motivacija Komunikacija <ul style="list-style-type: none"> - Potek komuniciranja (delež v komuniciranju, poslušanje, nebesedno komuniciranje, pogoji za uspešno komunikacijo, prvo srečanje, razgovor in dober vtis, poslovni bonton, komunikacija z udeležencem) Ergodidaktika <ul style="list-style-type: none"> - Ergonomija (najpomembnejši vplivi okolja na človeka v delovnem procesu, pridobivanje znanja v urejenem okolju, dejavniki, ki vplivajo na varno delo, pomen varovanja okolja, podjetniško vedenje v delovnem okolju)	

<p>Načrtovanje procesa praktičnega usposabljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom - Mentor (bistveni poudarki odnosa mentorja do udeleženca, osnovne naloge mentorja, lastnosti dobrega mentorja, načrtovanje izvajanja rokodelske naloge) <p>Načela uspešnega usposabljanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postopno in sistematično osvajanje znanj, nazornost, aktivnost, povezanost teorije in prakse, individualizacija <p>Kako pridobivamo znanje in spretnosti</p>	
<p>Metode praktičnega usposabljanja z delom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom (strokovni in vsebinski del, pedagoški in metodični del, materialno tehnični del priprave) - Metode za izvedbo praktičnega usposabljanja (besedne metode, metoda demonstracije, metoda posnemanja, metoda štirih stopenj) <p>Vrednotenje pričakovanih izidov</p> <p>Preverjanje znanj in spretnosti</p>	<p>Delavnice:</p> <p>6 ur</p>

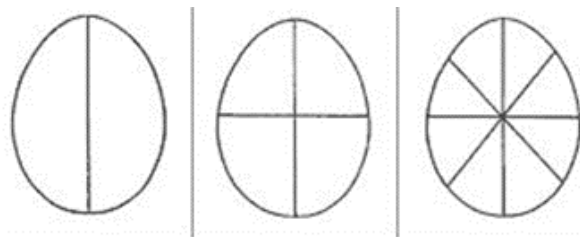
VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA	Predlagano število ur praktičnega usposabljanja 16 - 35 ur
Materiali in njihove lastnosti <i>(prednost imajo lokalna gradiva)</i>	Za izdelavo pirha potrebujemo:

	<ul style="list-style-type: none"> – jajčno lupino: izpihano kokošje, račje ali gosje jajce <p><i>POMEMBNO:</i> <i>Pred uporabo se vsako jajce skrbno pregleda. Oblika mora biti pravilna, brez razpok in raznih izboklin, pikic ali nepravilnosti. Barva lupine mora biti enotna, sicer barva ne prime enakomerno.</i></p> <p>Barve:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jajčne barve – tekstilne: lahko tudi naravne <p>čebelji vosek: fino prečiščen, sicer pisava ne bo enakomerna, saj razne manjše nitke, trdi delci ali »smeti« blokirajo tanko konico pisalke in enakomeren dotok voska na jajce</p>	<p><i>Priprava jajc: 2 uri</i></p>
<p>Orodja in naprave</p>	<p>Pripomočki za izpihovanje jajc:</p> <ul style="list-style-type: none"> – igle – slamice – vrtalni stroj (ali kaj drugega) – pisalka: različnih oblik in iz različnih materialov <p>Vrste pisalk:</p> <ul style="list-style-type: none"> – za vroči vosek – za segrevanje nad plemenom – električne pisalke <p>Belokranjske pisalke:</p>	

<p><i>(prednost imajo ročna orodja za tradicionalne tehnike izdelave)</i></p> 	<ul style="list-style-type: none"> – debelejši leseni ročaj – <i>lijaček</i> iz pločevine; rišejo lahko zelo tanke linije, vendar zahtevajo precejšnjo spretnost, saj so dokaj okorne <p>Prekmurske pisalke:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tanjši ročaj – <i>lijaček</i> iz železa ali medenine za bolj fino izdelavo, delo z njimi je lažje oz. so že na pogled bolj »fine« – konice pisalk: različne debeline, odvisno od motiva in želene kakovosti <p>Za barvanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lonček z barvo – žlica – papirnata servieta: za čiščenje voska s pirha – okrasni trak za obešanje: novejša iznajdba, tega nekoč niso počeli, saj so pirhe izdelovali na trdo kuhanih jajcih 	<p><i>Priprava pripomočkov za pisanje, načrtovanje in izvedba:</i> 3 ure</p>
<p>Tehnologija izdelave <i>(prednost imajo tradicionalne tehnike izdelave)</i></p>	<p>1. Predpriprava: Jajce izpihamo, nato izpiramo notranjost, da spravimo ven ves beljak in</p>	

rumenjak. Jajce izpiramo tako dolgo, da je voda popolnoma bistra – torej v njem ni ostalo nobene vsebine. Ta postopek je izredno pomemben zato, ker bo sicer pirh zelo smrdel. Jajce damo nato sušiti na toplo. Notranjost mora biti povsem suha, kajti če iz notranjosti še kaplja voda, potem vosek ne bo prijel na lupino.

2. Izbira motiva in načrtovanje na list papirja. Narišemo grobo skico.
3. Izbira jajca. Delitev na pole. Vsak pirh se razdeli vsaj na polovice, lahko tudi na četrtine ali osmine. Delitev je odvisna od motiva.

4. Pisanje s pisalko. Pisanje ali risanje po pirhu mora biti natančno in skrbno načrtovano. Pri delu je potrebna velika natančnost, saj risbe ni možno popravljati – voska se ne da odstraniti brez vidnih sledi.
5. Po končanem pisanju se prične barvanje. Barva ne smeti biti vroča, sicer stali vosek in

Čas izdelave izdelka: 3 ure

	<p>se vzorec izgubi. Barva mora torej biti hladna in imeti dovolj pigmenta, da hitro prime.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Sledi sušenje izdelka. Pirh nežno obrišemo s papirnato brisačko, nato ga pustimo kak dan, da se čisto posuši. 7. Če izdelujemo dvobarvni ali celo večbarvni batik, potem postopek pisanja ponovimo naslednji dan. Izdelek ponovno potopimo v barvo, tokrat v drugo (npr. v črno). 8. Čiščenje voska. Pirh nad plamenom ali v pečici segrevamo, da se vosek stopi. Stopljeni vosek previdno obrišemo s površine pirha. Tako pirh dobi žametni sijaj. 9. Če želimo v pirh napeljati okrasni trak, se to naredi na koncu. 	
<p>Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine</p>	<p><i>Pirhi v naši dediščini zavzemajo pomembno mesto. Nekoč so bili povezani z največjim krščanskim praznikom (velika noč), toda jajce je hkrati simbol življenja. Že pred stoletjem so izseljenci (Amerika, Avstralija) s seboj nosili pirhe za »spomin« in srečno ustvarjanje novega »gnezda«. Danes so lahko pomemben spominek iz naših krajev. S pirhi je treba ravnati previdno, saj so lomljivi – prav zaradi tega so po svetu še bolj cenjeni. Izdelujejo jih povsod po svetu, toda</i></p>	

	<p><i>motivika, ki je nanje narisana, je edinstvena in samo naša.</i></p> <p><i>Na vzorce, narisane na pirhe, danes gledamo zgolj z estetskega vidika, vendar v preteklosti ni bilo tako. Vsak znak, vsaka črta je imela pomen – bili so slikopis, ki so ga stari ljudje še znali prebrati. To znanje se je skoraj v celoti izgubilo. Pomembno je, da se stari vzorci vseeno ohranijo, da jih iz leta v leto rišemo in tako prenašamo na mlajše rodove.</i></p>	
PREVERJANJE PRAKTIČNE USPOSOBLJENOSTI	Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilni kriteriji
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov	<p>Teoretično znanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznavanje in izbira materialov – poznavanje in pravilno rokovanje s pisalko in ostalimi pripomočki – poznavanje tradicionalnih vzorcev in njihova pravilna uporaba <p>Ocenjevanje končnih izdelkov:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ocenijo se vsaj 3 do 5 kolekcij pirhov (vsaka kolekcija mora vsebovati najmanj 7 pirhov). 	<ul style="list-style-type: none"> – napake v lupini: jajca niso enaka (imajo npr. izbokline, pikice, ki so moteči element), jajce ni pravilno očiščeno, pirh smrdi – neprimeren motiv (npr. akti, junaki iz sodobnih risank, motivi, ki niso značilni za naše kraje, npr. bonsaj, sloni itd., neprimerna besedila) – ne dovolj natančna tehnološka izvedba (krive črte, površna risba, nesimetrično razdeljen motiv, prevelika luknja, skozi katero je bilo jajce izpihano, ali razpoke, nalomljena lupina okoli luknjice) – neprimerne barve (npr. barve za kovino)

	<ul style="list-style-type: none"> – V vsaki kolekciji se oceni vsak pirh posebej. – Posamezna kolekcija pirhov mora biti enotna na pogled, da je že na prvi pogled jasno, da gre za eno kolekcijo. – Izbira materiala: jajca v kolekciji morajo biti približno enako velika in enake oblike (ne sme biti eno podolgovato, drugo okroglo ali eno gosje, tri kokošja, eno račje itd.) ter brezhibna, torej brez izboklin, prask ali drugih nepravilnosti. – Izbira motiva: kolekcija mora imeti motive iz istega področja (npr. verski motivi, motivi, značilni za določen kraj, spomladanski motivi, geometrijski motivi itd.). – Tehnološka izvedba: dovršenost, simetrija (risba/ vzorec), velikost luknje (majhna, skrita na spodnji ali zgornji strani pirha, morda celo vpletena v motiv).	<ul style="list-style-type: none"> – neestetska ali netradicionalna kombinacija več barv (npr. uporaba bleščic) – kolekcija pirhov: če ima vsak pirh v kolekciji drugo barvo (razen če je iz izbora jasno vidno, da gre za kolekcijo) – neenakomerno nanesena barva (pirh ima barvne madeže) – prevroča barva pri barvanju (stopljen vosek na motivu) – ostanki voska ali dima na izdelku (če se je vosek odstranjeval nad plamenom) – ne dovolj estetski izdelek
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> – Izbira barve ali barvne kombinacije: kolekcija pirhov mora biti pobarvana z isto barvo, saj se tako vidi enotnost. – Enotnost barvanja: barva mora biti enotna na celi površini pirha, ne sme biti zapackana – <i>flekasta</i>. <p>Napake pri barvanju so najpogostejše. Postopek zahteva veliko natančnost in tudi nekaj izkušenj z rokovanjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Odstranjevanje voska mora biti natančno, brez ostankov zasušenega voska ali njegovih sledi. – Estetski učinek: izdelek mora biti všečen in estetski, takoj razpoznaven in popolnoma ustrezati namenu. – Kolekcija jasno izraža avtorjevo kreativnost, ki ji je dodana osebna nota, in preciznost. – Čas izdelave izdelka: 3 ure	
--	--	--

Soglašam:

Matjaž Han

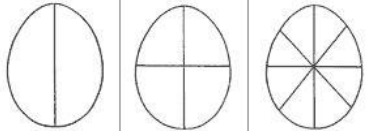

Minister za gospodarstvo, turizem in šport

Pirhi v batik tehniki

Za pirhe v **batik tehniki** potrebujemo:

			
čebelji vosek	pisalka	sveča	barve za tekstil

 	Načrtovanje
	Pisanje, risanje vzorcev

Barvanje

Končni izdelki